

OKUL REDDİ

70.

BÖLÜM

Seda Aybüke SARI¹

GİRİŞ

Okul, her bireyin hayatında önemli bir yeri olan, akademik, sosyal ve duygusal alanlarda beceri ve kazanım elde edilen bir kurumdur. Okula gitmek toplumsal beklentilerin karşılanması yanında ülkemizde yasalar tarafından da zorunlu hâle getirilmiştir. Okula başlamak çocuğun alıştığı ve kendini güvende hissettiği aile ortamından ayrılmak için attığı ilk resmi adımdır. Hem çocuklar hem ebeveynler için heyecan verici bir süreç olan okula başlama bazı çocuklar için okula gitmeyi reddedecek düzeyde sıkıntı verici olabilmektedir.

Okul reddi, hem çocuk ve ailesi için hem okul çalışanları için fazlasıyla zorlayıcı bir durumdur. Okula devam edememenin çocuğun sosyal, duygusal ve akademik gelişiminde kısa ve uzun dönemde hayati etkileri vardır. Bundan dolayı çocuk psikiyatrisi acillerinden biri olarak kabul edilen bu durumun mümkün olan en erken dönemde tedavi edilmesi çocuğun geleceği açısından oldukça önemlidir.

TARİHÇE VE TANIM

Her ne kadar 1913 yılında Jung tarafından okula gitmeme durumu için “nörotik reddetme” terimi kullanılsa da literatürde korku ve kaygı nedeniyle okula gidememe durumunu ilk açıklayan yazar 1932 yılında Broadwin olmuştur (1). 1941 yılında ise “okul fobisi” terimi ortaya atılmış, bu durum okula gitmekten kaçınma ve okulla ilgili bunalı duyuma olarak tanımlanmıştır (2). Daha sonralar-

da ilk kez İngiltere’de “okul reddi” terimi ortaya çıkmış ve duygusal sıkıntılar nedeniyle okula gidemeyen çocukları tanımlamak için kullanılmıştır (3).

Okul reddi; kaygı, korku gibi duygusal nedenlerden dolayı okula gitmekte zorluk çekme ve bütün gün okulda kalmayı reddetme olarak tanımlanmaktadır (4). Bowlby bu durumu “okulun kendinden korkma ve kaçınmadan ziyade bağlanma figürünün yokluğundan, kaybından veya güven ortamından uzak kalmaktan korkma” olarak tanımlamıştır (5).

Uzun yıllar boyunca okul reddi ve okul fobisi terimleri birbiri yerine kullanılmıştır. Günümüzde ise okul reddinin birçok kavramı kapsayan şemsiye bir terim olduğu ve okul fobisinin okul reddinin bir alt kategorisi olarak kabul edilmesi görüşü yaygındır (6,7). Okul fobisi terimi, eğitim kurumunun yani okulun kendine özgü durumsal bir korkuyu ve kaygıyı ifade etmek için kullanılır (7). Öte yandan her ikisi de okula gitmeme davranışı ile kendini gösteren “Okul reddi” ve “Okuldan kaçma” kavramlarını da birbirinden ayırmak gerekir. Okul reddinden farklı olarak okuldan kaçma, kaygı ve korku belirtileri olmaksızın keyfi devamsızlık, ailenin bilgisi dışında okula gitmeme, otorite figürlerine karşı gelme, yasal ve akademik problemler ile karakterize olan bir tablodur (8).

Etiyoloji

Okul reddi dendiğinde akla ilk olarak anksiyete kaynaklı okula gidememe durumu gelir. Klinik

¹ Doktor Öğretim Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD, aybuke_sari@hotmail.com ORCID iD: 0000-0003-4793-0062

SONUÇ

Okul reddi, acil müdahale edilmesi gereken, geç kalındığında bireyin yaşamında duygusal ve eğitim alanında ciddi olumsuz etkiler bırakabilecek bir tablodur. Bu çocukların bir an önce fark edilmesi ve bir çocuk ergen psikiyatristine yönlendirilmesi hayati önem taşır. Okul reddi, birçok klinik bozukluğun belirtisi olarak karşımıza çıkabilir. Bu nedenle ayrıntı tanının uygun bir şekilde yapılması oldukça önemlidir. Davranışın altında yatan nedenler - komorbid durumlar (anksiyete bozukluğu veya depresif bozukluk), sosyal faktörler (akran zorbalığı vb. nörokognitif faktörler (öğrenme güçlüğü vb.)- saptanmalı ve işlevselliği ne düzeyde bozduğu belirlenmelidir. Tedavi stratejisi acil olarak planlanmalı, çocuğun okula bir an önce devamını sağlamak için gerekirse kombine tedavilere başvurulmalıdır. Bazı çocuklarda tedaviye erken dönemde olumlu cevap alınmakla birlikte, davranışın daha sonraları nüks ettiği gözlenmektedir. Ayrıca okul reddi olan çocuklarda erişkinlik yaşamında ruhsal bozukluk ortaya çıkma oranının fazla olduğu bilinmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında ebeveyn ve okulla iş birliği içerisinde bu çocukların uzun vadeli takip edilmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Broadwin IT. A contribution to the study of truancy. *Am J Orthopsychiatry*. 1932;2:253-259.
- Johnson AM, Falstein EI, Szurek SA, Svendsen M. School phobia. *Am J Orthopsychiatry* 1941; 11: 702-711.
- Hersov LA. Refusal to go to school. *J Child Psychol Psychiatry*. 1960;1:137-145.
- Kearney CA, Silverman WK. The evolution and reconciliation of taxonomic strategies for school refusal behaviour. *Clinical Psychology: Science and Practice*. 1996;3:339-54.
- Bowlby J. Attachment and Loss, Separation Anxiety and Anger. New York, Basic Books; 1973.
- Kearney CA. (2008b). School Absenteeism and School Refusal Behavior In Youth. A Contemporary Review, *Clinical Psychology Review*. 2008b; 28: 451-471.
- García-Fernández JM, Martínez-Monteagudo MC, Ingles CJ. ¿Cómo Se Relaciona La Ansiedad Escolar Con El Rendimiento Académico?. *Revista Iberoamericana de Psicología y Salud*. 2013; 4(1):63-76.
- Fremont WP. School refusal in children and adolescents. *American Family Physician*. 2003; 68: 1555-1560, 1563-1564.
- Merikangas KR, Swendsen J. Genetic epidemiology of psychiatric disorders. *Epidemiol Rev*. 1997; 19:144-155.
- Smoller JW, Finn C, White C. The genetics of anxiety disorders: an overview. *Psychiatr Ann*. 2000; 30:745-753.
- Turner SM, Beidel BC, Epstein LH. Vulnerability and risk for anxiety disorders. *J Anxiety Disord*. 1991; 5:151-166.
- Christogiorgos S, Giannakopoulos G. School Refusal and the Parent-Child Relationship: A Psychodynamic Perspective, *Journal of Infant, Child, and Adolescent Psychotherapy*. 2014;13(3):182-192.
- Last CG, Francis G, Hersen M, Kazdin AE, Strauss CC. Separation anxiety and school phobia: a comparison using DSM-III criteria. *Am J Psychiatry*. 1987; 144:653-657.
- Özcan Ö. Okul reddi olan çocuklarda ve anne babalarında ruhsal bozukluklar (Uzmanlık tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi, 2004.
- Bahalı K, Tahiroğlu AY, Avcı A. Okul reddi olan çocuk ve ergenlerin klinik özellikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 2009; 10:310-317.
- Unnevehr S, Schneider S, Florin I, Margraf J. Psychopathology in children of patients with panic disorder or animal phobia. *Psychopathology*. 1998; 31:69-84.
- Beidel D, Turner SM. At risk for anxiety: I. Psychopathology in the offspring of anxious patients. *J Acad Child Adolesc Psychiatry*. 1997; 36:918-924.
- Biederman J, Faraone SV, Hirshfeld-Becker DR, Friedman D, Robin JA, Rosenbaum JF. Patterns of psychopathology and dysfunction in high-risk children of parents with panic disorder and major depression. *Am J Psychiatry*. 2001; 158:49-57.
- Bernstein GA, Garfinkel BD. Pedigrees, functioning and psychopathology in families of school phobic children. *Am J Psychiatry*. 1988; 145:70-74.
- Bernstein GA, Borchardt CM. School refusal: family constellation and family functioning. *J Anxiety Disord*. 1996; 10: 1-19.
- Hersov L. School refusal: An overview. In *Why Children Reject School Views from Seven Countries* (Eds C Chiland, JG Yound): New Haven, Yale University Press; 1990. p.16-41.
- Holzer L, Halfon O. The school refusal. *Arch Pediatr*. 2006; 13:1252-58.
- Egger HL, Costello JE, Angold A. School refusal and psychiatric disorders: A community study. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 2003; 42: 797-807.
- Heyne D, King NJ: Treatment of school refusal. In: Barrett PM, Ollendick TH (eds). *Handbook of interventions that work with children and adolescents: prevention and treatment*. London: John Wiley & Sons; 2004. p. 243-272.
- King NJ, Bernstein GA. School refusal in children and adolescents: A review of the past 10 years. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 2001; 40:197-205.
- Heyne D, King NJ, Tonge BJ, Cooper H. School refusal: Epidemiology and management. *Paediatr Drugs*. 2001; 3:719-732.
- Galle-Tessonnew M, Grondin O, Koleck M, Doron J. Considerations methodologiques pour la construction de questionnaires: L'exemple de la School

- Refusal EvaluationN (SCREEN). Methodological considerations for scale design. The example of the School Refusal EvaluationN (SCREEN) survey. *Annales Medico-Psychologiques*. 2018. Advance online publication. doi: 10.1016/j.amp.2017.03.029
28. Hersov L. School refusal. In *Child and Adolescent Psychiatry: Modern Approaches*, 2nd Ed. (Eds M Rutter, L Hersov): Oxford: Blackwell; 1985. p.382-89.
 29. Smith SL. School refusal with anxiety: A review of 63 cases. *Can Psychiatr Ass J* 1970; 15:257-264.
 30. Berg I. Absence from school and mental health. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science*. 1992; 161: 154-166.
 31. Berg I. School refusal and truancy. *Archives of Disease in Childhood*. 1997; 76: 90-91
 32. Kearney CA, Lemos A, Silverman J. School refusal behavior. In R. B. Mennuti, A. Freeman, & R. W. Christner (Eds.), *Cognitive- behavioral interventions in educational settings: A handbook for practice* (pp. 89-105). New York: Brunner-Routledge; 2006. p.59-105.
 33. Kearney CA, Albano AM. The functional profiles of school refusal behavior: Diagnostic aspects. *Behavior Modification*. 2004; 28: 147-161.
 34. Kearney CA, Chapman G, Cook LC. School refusal behavior in young children. *International Journal of Behavioral Consultation and Therapy*. 2005; 1: 212-218.
 35. Hersov L. School refusal. In *Child and Adolescent Psychiatry: Modern Approaches* (Eds M Rutter, L Hersov): Oxford: Blackwell; 1977. p.455-486.
 36. Bernstein GA, Massie ED, Thuras PD, Perween AR, Borchardt CM, Crosby R. Somatic symptoms in anxious-depressed school refusers. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 1997; 36: 661-668.
 37. Havik T, Bru E, Ertesvåg SK. School factors associated with school refusal and truancy-related reasons for school non-attendance. *Social Psychology of Education*. 2015; 18: 221-240.
 38. Bools C, Foster J, Brown I, Berg I. The identification of psychiatric disorders in children who fail to attend school: a cluster analysis of a non-clinical population. *Psychol Med*. 1990; 20:171-181.
 39. Masi G, Mucci M, Millepiedi S. Separation anxiety disorder in children and adolescents: Epidemiology, diagnosis and management. *CNS Drugs*. 2001; 15:93-104.
 40. Türkbay T, Söhmen T. Ayrılık kaygısı bozukluğunda bireysel ve ailesel etmenler. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 2001; 8:77-84.
 41. Prabhuswamy M, Srinath S, Girimaji S, Seshadri S. Outcome of children with school refusal. *Indian J Pediatr*. 2007; 74:375-379.
 42. Naylor MW, Staskowski M, Kenney MC, King CA. Language disorders and learning disabilities in school-refusing adolescents. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 1994; 33:1331-37.
 43. Elliott JG, Place M. Practitioner Review: School refusal: developments in conceptualisation and treatment since 2000. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2019; 60:1. pp 4-15. doi:10.1111/jcpp.12848.
 44. Elliott JG. School refusal: Issues of conceptualisation, assessment, and treatment. *J Child Psychol Psychiatry*. 1999; 40:1001-1012
 45. Bernstein GA, Borchardt CM, Perween AR, Crosby RD, Kushner MG, Thuras PD. Imipramine plus cognitive-behavioral therapy for school refusal. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 2000; 41: 111-112.
 46. Melvin GA, Dudley AL, Gordon MS, Klimkeit E, Gullone E, Taffe J, et al. Augmenting cognitive behavior therapy for school refusal with fluoxetine: A randomized controlled trial. *Child Psychiatry Hum Dev*. 2017; 48:485-497.
 47. Wu X, Liu F, Cai H, Huang L, Li Y, Mo Z, et al. Cognitive behaviour therapy combined fluoxetine treatment superior to cognitive behaviour therapy alone for school refusal. *Int J Pharmacol*. 2013;9:197-203.
 48. Bernstein GA, Garfinkel BD, Borchardt CM. Comparative studies of pharmacotherapy for school refusal. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 1990; 29:773-781.
 49. Gittelman-Klein R, Klein DF. Controlled imipramine treatment of school phobia. *Arch Gen Psychiatry*. 1971; 25:204-207.
 50. Gittelman-Klein R, Klein DF. School phobia: Diagnostic considerations in the light of imipramine effects. *J Nerv Mental Dis*. 1973; 156:199-215.
 51. Berney T, Kolvin I, Bhate SR, Garside RF, Jeans J, Kay B, et al. School phobia: A therapeutic trial with clomipramine and shortterm outcome. *Br J Psychiatry*. 1981; 138:110-118.
 52. Heyne D. Evaluation of child therapy and caregiver training in the treatment of school refusal (Thesis). Melbourne, University of Monash; 1999.
 53. Kaufman P, Alt MN, Chapman C. Dropout Rates in the United States: 2001 (NCES 2005- 046). U.S. Department of Education. National Center for Education Statistics. Washington, DC: U.S. Government Printing Office; 2004.
 54. Berg I, Jackson A. Teenage school refusers grow up: a follow up study of 168 subjects, ten years on average after in-patient treatment. *Br J Psychiatry*. 1985;147:366-370.
 55. Flakierska N, Lindstrom N, Gillberg C. School refusal: a 15-20-year follow-up study of 35 Swedish urban children. *Br J Psychiatry*. 1988; 152:834-837.
 56. Flakierska PN, Lindstrom M, Gillberg C. School phobia with separation anxiety disorder: a comparative 20- to 29-year follow-up study of 35 school refusers. *Compr Psychiatry*. 1997; 38:17-22.
 57. Knollman M, Knoll S, Reissner V, Metzelaars J, Hebebrand J. School avoidance from the point of view of child and adolescent psychiatry. *Deutsches Arzteblatt International*. 2010; 107:43-49.
 58. Valles E, Oddy M. The influence of a return to school on the long-term adjustment of school refusers. *J Adolesc*. 1984; 7:35-44.
 59. Kearney AA, Tillotson CA. School attendance. In D. Watson & M. Gresham (Eds.), *Handbook of child behaviour therapy*. New York: Plenum Press; 1998. pp. 143-161.
 60. McShane G, Walter G, Rey JM. Functional outcome of adolescents with 'school refusal'. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. 2004; 9: 53-60.